

หัวข้อภาคนิพนธ์

การดำเนินนโยบายต่างประเทศด้านความมั่นคงของจีนต่อคาบสมุทรเกาหลีในศตวรรษที่ 21 : ศึกษากรณีการครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ

China's Foreign and Security Policy toward Korean Peninsula in the 21st Century : The Case Study of North Korea's Possession of Nuclear Weapon.

ชื่อผู้เขียน

นายสุรชัย เกียรติสุภัก

Mr.Surachai Kiatsupak

แผนกวิชา/คณะ

สาขาการระหว่างประเทศและการทูต คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาภาคนิพนธ์

ศาสตราจารย์ ดร. สุรชัย ศิริไกร

ปีการศึกษา

2556

บทคัดย่อ

ภาคนิพนธ์เรื่อง "การดำเนินนโยบายต่างประเทศด้านความมั่นคงของจีนต่อคาบสมุทรเกาหลีในศตวรรษที่ 21: ศึกษากรณีการครอบครองอาวุธนิวเคลียร์เกาหลีเหนือ" เป็นการศึกษาถึงพลวัตความเปลี่ยนแปลงในการดำเนินนโยบายต่างประเทศด้านความมั่นคงของจีนต่อประเด็นการครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ตั้งแต่ในช่วงทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมา ทั้งนี้ในอดีตจีนมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับเกาหลีเหนือมาตั้งแต่ในอดีตโดยมีความสัมพันธ์เปรียบเสมือนริมฝีปากและฟัน (Lip and Teeth) โดยเกาหลีเหนือเปรียบเสมือนริมฝีปากและจีนเปรียบเสมือนฟันซึ่งหากขาดริมฝีปากไปก็จะเห็นฟันในทันที เปรียบเสมือนหากขาดเกาหลีเหนือที่เป็นรัฐก้นขนไปจีนก็จะได้รับผลกระทบทางความมั่นคงในทันที ดังนั้นจีนจึงต้องพยายามปกป้องเกาหลีเหนืออย่างเต็มที่อย่างไรก็ดีตั้งแต่ในช่วงทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมาเกาหลีเหนือได้แสดงท่าทีที่ก้าวร้าวและได้พัฒนาขีปนาวุธและอาวุธนิวเคลียร์ขึ้นจนเกิดเป็นเหตุการณ์ความตึงเครียดหลายต่อหลายครั้งไม่ว่าจะเป็น วิกฤตการณ์นิวเคลียร์เกาหลีเหนือครั้งที่หนึ่งในปี ค.ศ. 1994 วิกฤตการณ์นิวเคลียร์

เกาหลีเหนือครั้งที่ 2 ในปี ค.ศ. 2003 การทดลองขีปนาวุธและอาวุธนิวเคลียร์เกาหลีเหนือในปี 2006 การทดลองขีปนาวุธและอาวุธนิวเคลียร์เกาหลีเหนือในปี ค.ศ. 2006 เหตุการณ์จมเรือพิฆาตโซนินและการยิงถล่มเกาะยอนเปียงในปี ค.ศ. 2010 และล่าสุดคือ การทดลองขีปนาวุธระยะไกลของเกาหลีเหนือเมื่อปี ค.ศ. 2012 ที่ผ่านมา ท่าทีที่ก้าวร้าวของเกาหลีเหนือส่งผลให้ประชาคมระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐฯ ที่ไม่พอใจเกาหลีเหนือเป็นอย่างมาก สถานการณ์ทวีความรุนแรงและตึงเครียดมากขึ้น ความตึงเครียดดังกล่าวส่งผลให้จีนในฐานะมิตรประเทศเพียงไม่กี่ประเทศของเกาหลีเหนือ และเป็นประเทศที่กำลังเติบโตเป็นมหาอำนาจใหม่ของโลกต้องก้าวเข้ามามีบทบาทในการเป็นตัวกลางและเป็นผู้ประสานงานต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละฝ่ายหันหน้าเข้าเจรจาระหว่างกันจนนำไปสู่การเกิดเวทีการเจรจา 6 ฝ่าย (Six Party Talk) ดังนั้นประเด็นการครอบครองอาวุธนิวเคลียร์เกาหลีเหนือจึงถือเป็นประเด็นที่จีนต้องให้ความสำคัญและกำหนดเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินนโยบายต่างประเทศด้านความมั่นคงตั้งแต่นั้นมา

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าผ่านทางเอกสาร บทความ และบทวิเคราะห์ต่าง ๆ ที่ได้กล่าวถึงการกำหนดจุดยืนและท่าทีของจีนต่อประเด็นการครอบครองอาวุธนิวเคลียร์เกาหลีเหนือตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมา ประกอบด้วยข้อมูลปฐมภูมิ จากการแถลงการณ์และบทสัมภาษณ์ของบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทุติยภูมิ จากบทความ เอกสารทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งสามารถสรุปนโยบายต่างประเทศด้านความมั่นคงของจีนต่อคาบสมุทรเกาหลีในศตวรรษที่ 21 ประเด็นการครอบครองอาวุธนิวเคลียร์เกาหลีเหนือ ได้ดังนี้

ท่าทีของจีนต่อประเด็นการครอบครองอาวุธนิวเคลียร์เกาหลีเหนือถูกกำหนดด้วยปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ตลอดจนผลประโยชน์แห่งชาติทั้งในด้านความมั่นคงและในด้านเศรษฐกิจที่ซับซ้อนตั้งแต่ในอดีต กล่าวคือ ด้วยความสัมพันธ์พิเศษระหว่างผู้นำและพรรคคอมมิวนิสต์ที่ต่อเนื่องยาวนานตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันส่งผลให้จีนต้องปกป้องอธิปไตยและความมั่นคงของเกาหลีเหนือมาโดยตลอด ซึ่งอธิปไตยและความอยู่รอดของเกาหลีเหนือเป็นผลประโยชน์ด้านความมั่นคงที่สำคัญอันดับต้น ๆ ของจีน เนื่องจากเกาหลีเหนือเป็นรัฐกันชนของ

จีนตั้งแต่ในช่วงสงครามเย็น และการรักษาคุณภาพและเสถียรภาพด้านความมั่นคงในภูมิภาคก็มี เกาหลีเหนือเป็นปัจจัยสำคัญเนื่องจาก หากเกาหลีเหนือล่มสลายจีนจะได้รับผลกระทบโดยตรงทั้ง คลื่นประชาชนที่จะอพยพหลังไหลจากเกาหลีเหนือเข้าสู่พื้นที่ชายแดนของจีนบริเวณแม่น้ำยาลู ตลอดจนความไร้เสถียรภาพในภูมิภาคที่จีนจะถูกรบกวนนโยบายปิดล้อมของสหรัฐฯ และพันธมิตรใน ภูมิภาคอย่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่นปิดล้อม ดังนั้นการปกป้องเกาหลีเหนือจึงเป็นผลประโยชน์หลักที่ จีนมองข้ามไม่ได้ อย่างไรก็ตามสิ่งที่ก้าวร้าวและการมุ่งเน้นการพัฒนาขีปนาวุธและอาวุธนิวเคลียร์ ตามแนวทางลัทธิการทหารนำของเกาหลีเหนือยิ่งส่งผลให้จีนประสบกับความท้าทายในการ กำหนดท่าทีและจุดยืนด้านการดำเนินนโยบายต่างประเทศ เนื่องจากในทางหนึ่งจีนจะต้องควบคุม เกาหลีเหนือไม่ให้มีท่าทีที่ก้าวร้าวจนเกินไปจนเป็นเหตุให้ประชาคมระหว่างประเทศตื่นตระหนก และหวาดกลัวเกาหลีเหนือ แต่ในอีกทางหนึ่งจีนก็จำเป็นต้องปกป้องเกาหลีเหนือจากการกดดัน คำว่าบาตรและลงโทษเกาหลีเหนือเพื่อไม่ให้เกาหลีเหนือเผชิญกับปัญหาทางเศรษฐกิจ ภายในประเทศที่วิกฤตมากขึ้น

ในช่วงทศวรรษที่ 1990 จีนแสดงบทบาทและท่าทีที่จำกัดในการจัดการกับประเด็นการ ครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือโดยปล่อยให้สหรัฐฯ และเกาหลีเหนือเจรจากันในระดับ ทวิภาคี โดยมีจีนเป็นเพียงผู้ประสานการเจรจาเท่านั้น ทั้งนี้เพราะ ในช่วงเวลาดังกล่าวจีนยังคง ประสบกับปัญหาเศรษฐกิจภายในประเทศที่ยังอยู่ในระหว่างการพัฒนาหลังจากการปฏิรูป นโยบายเศรษฐกิจ 4 ทศวรรษยอดีตผู้นำ เต็ง เสี่ยว ผิง กอปรกับการเมืองภายในที่ยังไม่มีเสถียรภาพ เนื่องจากพียงผ่านเหตุการณ์วิกฤตการณ์เทียน อัน เหมิน ในปี ค.ศ. 1989 มาไม่นานนัก ส่งผลให้จีน จำต้องให้ความสำคัญกับการรักษาเสถียรภาพภายในประเทศเป็นหลัก แต่เมื่อเข้าสู่ช่วง ศตวรรษที่ 21 จีนได้เติบโตและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นประเทศมหาอำนาจใหม่ ที่มี เสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเมืองภายในประเทศ ส่งผลให้จีนมีความต้องการในเข้าไปมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ระหว่างประเทศ เพื่อให้ประชาคมระหว่างประเทศตระหนักถึงการก้าวขึ้นมาของ จีน และเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของประชาคมระหว่างประเทศในฐานะประเทศมหาอำนาจที่มีความ รับผิดชอบ (Responsible Power) ซึ่งจีนได้ใช้ประเด็นการครอบครองอาวุธนิวเคลียร์เกาหลีเหนือ

เป็นเครื่องมือในการแสดงออกถึงบทบาทของจีนในเวทีระหว่างประเทศ ตั้งแต่การแสดงบทบาทนำในการเป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างคู่กรณีจนนำไปสู่การเกิดการเจรจา 6 ฝ่าย (Six Party Talk) และใช้ความสัมพันธ์ในลักษณะพิเศษกับเกาหลีเหนือเป็นเครื่องมือกดดันเกาหลีเหนือให้เข้าสู่เวทีการเจรจาอย่างต่อเนื่อง

เป้าหมายสูงสุดในการดำเนินนโยบายต่างประเทศด้านความมั่นคงของจีนต่อประเด็นการครอบครองอาวุธนิวเคลียร์เกาหลีเหนือ คือ การรักษาสถานะ status quo ให้เกิดขึ้นในภูมิภาค กล่าวคือ จีนไม่ต้องการให้เกาหลีเหนือถูกกดดันจากประชาคมระหว่างประเทศมากเกินไปจนเป็นเหตุให้ระบอบการปกครองเกาหลีเหนือล่มสลาย แต่ในขณะเดียวกันจีนก็ไม่ต้องการให้เกาหลีเหนือมีท่าทีที่ก้าวร้าวจนเกินไป ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดภาวะไร้เสถียรภาพในภูมิภาค เกิดการแข่งขันกันสะสมอาวุธ และเกิดการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสหรัฐฯ กับประเทศพันธมิตรในภูมิภาคจนนำไปการดำเนินนโยบายปิดล้อมจีน โดยยุทธศาสตร์หลักที่จีนใช้ คือ การกดดันสลักับการให้ความช่วยเหลือเกาหลีเหนือ เพื่อควบคุมท่าทีเกาหลีเหนือให้อยู่ในกรอบที่จีนสามารถควบคุมได้ และในขณะเดียวกันก็เพื่อปกป้องเกาหลีเหนือจากการกดดันของประชาคมระหว่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐฯ และประเทศพันธมิตรในภูมิภาค